

HOOFDSTUK III

Het Land ontredderd.

VERZEN 1 tot 3.

- 1. Want ziet, de Heere HEERE der heirscharen, zal van Jeruzalem en van Juda wegnemen den stok en den staf, allen stok des broods, en allen stok des waters;**
- 2. Den held en den krijgsman, den rechter en den profeet, en den waarzegger en den oude;**
- 3. Den overste van vijftig en den aanzienlijke, en den raadsman en den wijze onder de werkmeesters, en dien, die kloek ter tale is.**

In dit hoofdstuk spreidt Jesaja weder al zijne heilige welsprekendheid en taalschat ten toon. Hij geeft in deze verzen eene opsomming van twaalf steunpilaren des lands, die door Gods toorn weggerukt zullen worden, zoodat dientengevolge het land in algeheel verval geraakt. Brood en water zijn de voornaamste steun van een volk. Gelijk een grijsaard leunt op zijn stok en een herder op zijn staf, alzoo leunt een volk voor zijn natuurlijk onderhoud op brood en water. Vandaar de uitdrukkingen stok des broods en stok des waters. Er zal dus hongersnood komen. In de wet van Mozes, Lev. 26 en Deut. 28, was reeds tot straf op de ongehoorzaamheid eene verschrikkelijke hongersnood bedreigd. En uit de geschiedenis van Samaria's en Jeruzalem's verwoesting weten wij, dat deze bedreigingen des Heeren letterlijk in vervulling getreden zijn. De Heere zal Juda verder wegrukken, hetzij door het zwaard, hetzij door gevankelijke wegvoering naar vreemde landen, of door deze beide middelen tezamen. Den held en den krijgsman. Deze twee steunpilaren staan voor het gansche leger. Gewoonlijk vertrouwdde men daarop zeer veel in betrekking tot de weerbaarheid en de verdediging des lands. De rechter en profeet staan voor de civiele en de geestelijke overheid. De waarzegger en de oude staan voor de wijze raadgevers. Ook de anderen, hier genoemd, wijzen op de keur des volks. Het was destijds de gewoonte van de veroveraars om de keur der bevolking weg te voeren naar vreemde landen. Men had hiermede een tweeledig doel voor oogen. Vooreerst voorkwam men door dit koloniale systeem het gevaar van oproer en ten andere kon men vruchtbare doch nog onontgonnene streken door een keurbende van kolonisten ontginnen. De koningen van Assyrië en van Babel hebben dit systeem ook op Israël en Juda toegepast, zooals de boeken der Koningen en Kronieken ons melden.

“Wee het Land welks Koning een Kind is”

VERZEN 4 EN 5.

4. En Ik zal jongelingen stellen tot hunne vorsten, en kinderen zullen over hen heerschen;

5. En het volk zal gedrongen worden; de een zal zijn tegen den ander; en een iegelijk tegen zijne naaste; de jongeling zal stout zijn tegen den oude, de verachte tegen den eerlijke.

Dit woord van Salomo mag vrij boven deze verzen geplaatst. Werd in de vorige verzen gezegd, dat Juda van zijn beste leidlieden beroofd zou worden, hier geeft de profeet van 's Heeren wege te kennen, dat er jonge en onervarene leiders voor in de plaats zullen komen. Onervaren jongelingen en zelfs kinderen zullen over hen als gezaghebbers heerschen. Het woord koning wordt hier opzettelijk vermeden, doch we hebben hier misschien te denken aan Manasse, die bij het overlijden van zijn vader Hiskia nog maar twaalf jaren oud was. Als gevolg van het wanbestuur door onbezonnene jonge mensen, zal de verwarring al grooter worden. Het volk zal gedrongen, gedrukt, geperst, in 't nauw gebracht worden. Dit zal het eerste gevolg zijn. Ten tweede zal er burgeroorlog ontstaan. Men zal niet alleen bestookt worden van buiten, doch men zal ook met woede tegen elkander invliegen. En ten derde zal het een tijd zijn van Bolshevisme. Alle gezag, gehoorzaamheid en onderdanigheid zal verdwijnen. De ouden en de eerbare burgers zullen veracht worden, terwijl jeugdige heethoofden en janhagel het hoogste woord zullen voeren. Wij beleven de vervulling dezer woorden.

Verwarring en Wanhoop bij Regeeringloosheid.

VERZEN 6 EN 7.

6. Wanneer iemand zijnen broeder uit het huis zijns vaders zal aangrijpen, zeggende: Gij hebt een kleed, wees ons ten overste, laat toch dezen aanstoot onder uwe hand wezen;

7. Zoo zal hij in dien dag zijne hand opheffen, zeggende: Ik kan geen heelmeester wezen; er is ook geen brood en geen kleed in mijn huis; zet mij niet tot een' overste des volks.

Door eene symbolische handeling en eene levendige samenspraak ten tonele te voeren schetst de profeet ons in enkele woorden de hopelooze verwarring, als gevolg van den afval van God en Zijn dienst. Door broeder versta men medeburger en door huis zijns vaders des burgers land en volk. De toestand wordt als zoo desolaat en desperaat geschilderd, dat niemand meer de teugels van het bewind wil aanvaarden. Niemand ziet er kans op, om het ontredde staatslichaam te redden. Toch beseft het volk, dat er eene overheid moet zijn en doet daarom zijn best om iemand te vinden, die leiding wil geven. Dit nu wordt ons in deze handeling voorgesteld. Daar is bij de algemeene armoede nog

iemand die een kleed heeft, d.w.z. nog eenig aanzien en vermogen bezit. “Wees ons ten overste!” zoo smeekt men hem, “laat toch deze aanstoot”, d.i. ruïne, “onder uwe hand wezen”.

De pogingen echter om eene overheidspersoon te verkrijgen zijn ten eenenmale vruchteloos. Hij die de hoogste regeeringspost was aangeboden, wijst dit aanbod op plechtige wijze van de hand. Hij heft zijne hand zelfs ter eedzwinging omhoog en roept uit: “Ik kan geen heelmeester wezen”. Hij beschouwt het land als bloedend uit duizend wonden en onheilbaar. En nu gevoelt hij zich als een ontboden geneesmeester bij een patient, die niet meer te genezen is, maar wiens toestand volslagen hopeloos is. Als nadere grond van zijne weigering geeft hij nog te kennen, dat hijzelf mede met de anderen aan de algemeene ellende van honger en armoede ten prooi is en zelf geen voedsel of kleding in zijn huis heeft. Men herleze in dit verband nog eens 1:5,6.

Al de Ellende Eigen Schuld.

VERZEN 8 EN 9.

8. Want Jeruzalem heeft aangestooten, en Juda is gevallen, dewijl hunne tong en handelingen tegen den HEERE zijn, om de oogen Zijner heerlijkheid te verbitteren.

9. Het gelaat huns aangezichts getuigt tegen hen, en hunne zonden spreken zij vrij uit, gelijk Sodom; zij verbergen ze niet. Wee hunlieder ziel, want zij doen zichzelve kwaad!

Deze verzen geven met een profetisch perfectum, alsof het reeds een voldongen feit geworden was, de reden te kennen van den jammerlijken toestand des volks. Jeruzalem is aangestooten en gestruikeld tegen den steen des aanstoots en Juda is gevallen dewijl hun spreken en doen Jehova tergen, zoodat deswege Zijn toorn uit Zijn alziende en heilige oogen vlamt. In plaats van oprecht voor Gods aangezicht te leven, gelijk de oorspronkelijke bondseisch het wil, bedreef men de snoodste gruwelen voor Gods aangezicht. Tegenover het heilig aangezicht Gods, waarin het leven is voor de vromen, wordt het onbeschaamd gelaat der zondaren gesteld. Hunne zinnelijke tronie getuigt tegen hen. Ze hebben hun wellust en overspel als voor het hoofd geschreven. Ze hebben alle schaamte uitgeschud. Toen Adam gezondigd had verbergde hij zich, doch deze lieden weigeren schaamrood te worden. Zij leven als Sodom en zij spreken als de Sodomieten. Hunne heerlijkheid is in hunne schande. Toen de stokbewaarder zichzelve om het leven wilde brengen, riep Paulus: “Doe uzelf geen kwaad!” Jesaja roept: “Wee hunne ziel! Want zij doen zichzelve kwaad!” Zij zijn bezig om hunne ziel en hun volk te vermoorden. Hoe groot is toch de dwaasheid der zonde!

Wel en Wee.

VERZEN 10 EN 11.

10. Zegt den rechtvaardige, dat het hem wèl gaan zal; dat zij de vrucht hunner werken zullen eten.

11. Wee den goddelooze, het zal hem kwalijk gaan! Want de vergelding zijner handen zal hem geschieden.

Bij een toestand als Sodom wordt nochtans evenals ten tijde van den rechtvaardigen Lot gedacht aan den rechtvaardige. Op 's Heeren bevel heeft Jesaja den rechtvaardige, hier staande voor het rechtvaardig volk in het algemeen, aan te zeggen, dat het hun in de weg der gehoorzaamheid welgaan zal. Evenmin als Lot in de dagen van ouds zullen de vromen in de toekomst door de oordelen getroffen worden en ten ondergang gedoemd. Naar Gods beloonende gerechtigheid zullen zij de vrucht hunner goede werken eten. Wat de mensch zaait, dat zal hij maaien, deze wet des koninkrijks gold alle eeuwen door. Op deze vaste wet is geheel de leer van het genadeloon gebaseerd en ook de leer der straffen. Zelfs de tegenspoeden des rechtvaardigen, die menigmaal vele zijn, behooren tot zijn welvaart, zijn waarachtig geestelijke welvaart, want al de paden des Heeren zijn voor hem goedertierenheid en waarheid en alle dingen werken voor hem mede ten goede. Mag een Jakob al klagen, dat al zijne bittere ervaringen tegen hem zijn, het is juist andersom, ze zijn voor hem. Wie kan u kwaad doen, zoo roept Petrus zijnen medegeloovigen toe, indien gij navolgers zijt van het goede! Strikt genomen kan dus niets of niemand een kind Gods kwaad doen, want 's levens ongena is voor hem Gods gena, zijn tegenheden zijn voor hem Gods gelegenheden om hem geestelijk te louteren.

Gansch anders is het echter gesteld met hem, die het kwade bemint, hier goddelooze geheeten. Naar de beteekenis van het Hollandsch woord is een goddelooze iemand die los is van God, iemand die nog niet door den Middelaar aan God verbonden en met Hem vereenigd is en dit drukt de gedachte, die er in het oorspronkelijke *rasha* ligt zeer goed uit. De zelfde wet der gerechtigheid geldt ook voor hem, doch in tegenovergestelde richting. Hij zal ook de vrucht zijner handen moeten eten, doch niet als vergelding des loons, doch des toorns. Jeremia wees een eeuw later zijnen afvalligen tijdgenooten op de zelfde onverbreekbare wet des Heeren, waaraan niemand ontkomt en waarop aller geweten ja en amen moet zeggen. Hij riep toch uit: "Uwe boosheid zal u kastijden en uwe afkeeringen zullen u straffen". God straft dus niet alleen om maar ook door de boosheid. De misdaden worden zelve de vuurgloed, die hen zal verteren. Al de voorspoed der boozen is ramspoed. Hunne oogen mogen uitpuilen van vet, ze worden gemest tot den dag der slachting, Jak. 5:5. Ze worden ten vure bewaard tegen den dag des oordeels, II Pet. 2:7. Met deze vaste wet der beloonende en straffende vergelding moest Israëel toen en dient het

Christendom thans bekend gemaakt te worden. Met leedwezen moet betuigd worden, dat de prediking des Woords maar al te zeer in gebreke is gebleven om hierop te wijzen. Of is er niet een betreurenswaardige onkunde aangaande het heerlijk stuk van het genadeloon, dat God aan de goede werken verbonden heeft en aan de vergelding der ongerechtigheid? Al moge het waar zijn dat Jesaja, zooals sommigen willen, hier een paar oude spreuken aanhaalt, ze vertegenwoordigen dan toch eene waarheid die nooit veroudert, terwijl ook de twee klassen van menschen hier genoemd nooit mogen ontbreken in de prediking.

Feminisme.

VERS 12.

12. De drijvers Mijns volks zijn kinderen, en vrouwen heeschen over hetzelve. o Mijn volk! die u leiden, verleiden u, en den weg uwer paden slokken zij in.

Het hart der Joden was even boos als ons aller hart en Juda's ongerechtigheden zijn een beeld en voorspel van de goddeloosheden, die tegen den tijd van het einde in de gansche wereld gevonden zullen worden. Dus hebben we in dit hoofdstuk bandeloosheid, regeringloosheid en verwarring, gelijk wij die in onze zware tijden op nog veel grooter schaal beleven. In dit vers is sprake van kinderregering en vrouwenregeering, waarin onze tijd het ook al een heel eindweegs gebracht heeft. Wij zien geen noodzaak om in dit vers van de letterlijke beteekenis af te wijken, want onder de laatste koningen van Juda waren het veelal vrouwen en kinderen, die aan het hoofd van de zaken des lands stonden, hoewel het ook ten volle waar is, dat de laatste koningen van Juda verweekijkte en verwijfde mannen waren en aan kinderen en oude wijven niet zoo heel ongelijk waren. Het volk bleef echter veelal aan zijne onwaardige leiders verkleefd en volgde ze veelal blindelings in het kwade na. De boeken der Koningen en Kronieken geven daarvan voorbeelden te over. Vol heilige verontwaardiging roept daarom de profeet van 's Heeren wege: "o mijn volk! die u leiden verleiden u." Het is goed om gehoorzaam te zijn zelfs den harden meesters, doch wee onzer zoo we slaafs volgen in het kwade, gelijk Juda dit deed. Dan dient hiertegen ten ernstigste gewaarschuwd, gelijk Jesaja hier doet. Zoo zijn woord den leiders ter oore kwam, zou men hem licht kunnen beschuldigen van verzet tegen de overheid, doch daar deinst deze ridder zonder vrees of blaam geenszins voor terug. Hij stelt de leiders hier verder nog voor als wilde dieren, die de paden des rechts inslokten, zoodat het volk die niet meer kon vinden. Het gericht zal die leiders treffen!

De Heere komt ten Gericht tegen de Ontrouwe Leiders.

VERZEN 13 TOT 15

13. De HEERE stelt Zich om te pleiten, en Hij staat, om de volken te richten.

14. De HEERE komt ten gerichte tegen de oudsten Zijns volks en deszelfs vorsten; want gijlieden hebt dezen wijngaard verteerd; de roof des ellendigen is in uwe huizen.

15. Wat is ulieden, dat gij Mijn volk verbrijzelt, en de aangezichten der ellendigen vermaalt? spreekt de Heere HEERE der heirscharen.

In een plechlige gerichts aankondiging verzekert de profeet, dat Jehova Zich ten oordeel tegen de ontrouwe leiders gereed maakt. Bij al dergelijke voorstellingen als in vers 14 denke men aan werkelijkheid en niet aan beeldspraak of persoonsverbeelding. De Heere Jezus zit thans ter rechterhand Gods, ter aanduiding van Zijne rust na den arbeid Zijner ziel. Gelijk Hij eens rustte na de Schepping, zoo rust Hij na de Herschepping. Hij zit ter aanduiding van Zijn volkomen offer, want de hoogepriester mocht van ouds niet gaan zitten, maar moest zijn priesterlijk werk staande verrichten. In den dag Zijner toekomst echter zal Hij opstaan ten strijde. Stefanus en Johannes zagen Hem niet zitten, maar staan als in den dag Zijner toekomst. De leiders worden aangeduid als oudsten en vorsten. De profeet vergelijkt ze bij ongedierte dat den wijngaard Israëls, 5: 1-7, kaal geknaagd heeft. De huizen der ellendigen, armen, hebben ze leegggeplunderd en den roof bracht men naar zijn eigene paleizen. Ze vertrapten het arme volk en mishandelden ze als slaven. Ze vermaalden hunne aangezichten, eene sterke uitdrukking, die er op wijst, dat de armen tengevolge van hunne verdrukking de armoede en vertwijfeling op het aangezicht te lezen hadden. De Heere Zelf vraagt hun wat hen toch mag bezielen, dat ze Zijn arm en ellendig volk, zoo moordend wreed behandelen.

Eene Schildering van het Gericht over de Modepoppen.

VERZEN 16 TOT 23.

16. Verder zegt de HEERE: Daarom dat de dochteren van Zion zich verheffen, en gaan met uitgestreken hals, en lonken met de oogen, al gaande en trippelende daarhenen treden, en alsof hare voeten gebonden waren:

17. Zoo zal de Heere den schedel der dochteren van Zion schurftig maken, en de HEERE zal hare schaamte ontblooten.

18. Ten zelfden dage zal de Heere wegnemen het sieraad der kousebanden, en de netjes, en de maantjes,

- 19. De reukdoosjes, en de kleine ketentjes, en de glinsterende kleedingen,**
20. De hoofdkroning, en de armversierselen, en de bindselen, en de reukballetjes, en de oorringen,
21. De ringen en de voorhoofdsierselen,
22. De wisselkleederen, en de manteltjes, en de hoedjes, en de buidels,
23. De spiegels, en de fijn-linnen deksels, en de hulledoeken, en de sluiers.

Werd pas beschreven het gericht over de goddelooze leiders, die verleiders en verdrukkers des volks geworden waren, in deze merkwaardige beschrijving wordt het gericht Gods tegen Juda's dochteren geschetst. Wij ontvangen hier den indruk, dat deze een heilloozen invloed op de leiders hebben uitgeoefend. Ook al weder gelijk het is te dezen dage. Dit stuk bewijst weder welk een fijne opmerker en woordkunstenaar onze profeet is. Niet zonder een tintje van ironie, waarin hij ook een grootmeester is, beschrijft hij tot in de fijnste bijzonderheden den opschik der weelderige vrouwen van Jeruzalem. Men heeft gezegd, dat wij bij de toenemende manie der godin mode een anderen Jesaja noodig hebben, doch om een tweeden Jesaja zouden Parijs, London, Berlijn en New York zich evenmin bekommeren als Jeruzalem zich indertijd om den eersten bekreund heeft. En Jesaja zou zelf ook zeggen: "Niet Jesaja, maar Jehova is noodig!" Want het ontga de aandacht niet, dat niet bloot de ziener dit alles heeft gezien en afgekeurd, maar Jehova Zelf, Die de weegen der menschen gade slaat en in den dag des Gerichts Zijn onherroepelijk vonnis zal vellen zelfs in betrekking tot de allerkleinste bizonderheden. Hij let daarbij zelfs op het sieraad der kousebanden. Zijn toorn vlamt en rookt tegen alles wat op zichzelf geene zonde is, maar in dienst gesteld wordt van eene lichtzinnigheid, die den ernst des levens met voeten treedt en leidt tot verkwisting van Zijn tijd en van de talenten, die Hij gaf. En is dit niet het geval eveneens met de meeste cultuur onzer dagen? O gewis, ook daarbij zijn vele zaken, die op zichzelf volstrekt geene zonde zijn, doch de mensch gebruikt ze in zijn trots alleen voor zichzelf, gaat er in op en vergeet den Gever van alle goede gaven. Daarom roept God Zijn volk toe om af te leggen allen last zoowel als de zonde, die ons lichtelijk omringt. Het gaat den meesten geloovigen echter evenals den door Jesaja gelaakten dochteren van Zion, ze gaan het leven door met vele onnoodige lasten en veel overtollige weelde, die het hart bederft.

Wat nu de woorden van deze versierselen betreft, daarbij zijn vele, waarvan de juiste beteekenis moeilijk is weer te geven. De beroemdste commentaar, die ooit over deze verzen gegeven is, is van de hand van N. W. Schröder, die reeds op zeer jeugdigen leeftijd hierover een zeer geleerde en hooggeroemde commentaar in het Latijnsch in het licht gaf, die nog door de meeste uitleggers gevolgd wordt. Wij vestigen slechts kortelijks de aandacht op de hoofdzaken. De profeet ziet de

trotsche en wellustige Juffers daar langs de straten van Jeruzalem trippelen. Volgens het oorspronkelijke hebben ze de oogen zwart geblanket. De Oosterlingen hielden veel van groote oogen met zwarte kringen er om heen. Daartoe scheurde men niet zelden de oogleden op en men bestreek ze met een zeker blanketsel. Zij blanketten echter niet het geheele gelaat gelijk de tegenwoordige dames, dewijl zij sluiers voor het gelaat droegen. Ze trippelden met korte, afgemetene pasjes den ziener voorbij. Ten einde meer afgestapt te trippelen droeg men kleine zilveren of gouden ketentjes aan de voeten. Deze voetketentjes gaven een rinkelend geluid. Onwillekeurig doet de profeet ons hier tevens denken aan den afgemeten tred en de losgelatene en rinkelende overschoenen der tegenwoordige dames. Trouwens doet heel dit stuk ons zien, dat de mensch ten huidigen dage nog precies dezelfde is als in de dagen van Jesaja. In het wezen der zaak heeft de schoonere kunne nog dezelfde dwaasheden als toen.

De ziener roept in vers 17 de klingelende, coquetteerende dames, die in afgemeten hanepas hem voorbijtrippelden toe, dat de Heere hun schedel schurftig zal maken. Waar nu hun trotsche haarlokken golfd, zou God eene kaalheid brengen, die het gevolg eener onreine ziekte zal zijn en Hij zal hare schaamte ontblooten. Deze laatste uitdrukking wordt dikwijls in beeldsprakigen zin genomen voor de ontmanteling der stadsmuren en vestingwerken, doch hier is ze in letterlijken zin te nemen als eene wreede schande deze weelderige vrouwen aangedaan. Bij het sieraad der kousebanden denke men ook weder aan de "tinkling shoe-buckles", gelijk de Jood Izak Leeser dit heeft overgezet. Netjes zijn de haarnetjes, maantjes de maanvormige borstspelden. Het woord door reukdoosjes vertaald komt van het woord druppen en daarom denken we hier het liefst aan een welriekend vocht of balsemdoosjes. De glinsterende kleeding schijnt op schoone sluiers te zien. Het tweede woord van vers 20 wijst weder op de klingelende voetketentjes, bindselen staat voor gordelen. Reukballetjes staat voor reukdoosjes of fleschjes. Dan worden er drie soorten van ringen genoemd: oorringen, vingerringen en neusringen, vs. 20b, 21. Er zijn nog wel volkstammen, waar men de neusringen schoon vindt. In vers 22 leze men: staatsiekleederen, opperkleeden, omslagdoeken en de taschjes. Het woord spiegels, vers 23, wijst op een doorschijnend kleed, zoodat het lichaam er zich in afspiegelt. Ook hier is het weder, alsof Jesaja dacht aan de wulpsche dames van onzen tijd. Door fijn-linnen deksels versta men dure onderkleederen. Sachs e. a. hebben het vertaald door "Hemdschen". Het woord ziet ongetwijfeld op fijne hemden van byssus. Door hulledoeken versta men de turban of een breede band, die als een hulsel om het hoofd geslingerd wordt. Eindelijk is de profeet aan het einde gekomen van de toilet-artikelen der Jeruzalemsche dames. Hij heeft er niet minder genoemd dan 21. Het is alsof hij in dit driemaal zeven de volkomenheid der ongerechtigheid heeft willen uitdrukken. Door dit alles zoo stuk voor stuk op te sommen heeft hij niet alleen hunne wulpschheid en trots bespot, maar wenscht hij, zooals uit het vervolg blijkt, ook het schrill contrast

tusschen hunne tegenwoordige dartelheid en toekomstige ellende te teekenen. In zeven tegenstellingen toont hij dit nu aan.

De Ellende die over de Dochteren Zions komen zal.

VERZEN 24 TOT 26.

24. En het zal geschieden, dat er voor specerij stank zal zijn, en lossigheid voor eenen gordel, en kaalheid in plaats van haarvlechten, en omgording eens zaks in plaats van eenen wijden rok, en verbranding in plaats van schoonheid.

25. Uwe mannen zullen door het zwaard vallen, en uwe helden in den strijd;

26. En hare poorten zullen treuren, en leed dragen, en zij zal, ledig gemaakt zijnde, op de aarde zitten.

In plaats van specerij-geuren zal er stank zijn, die het gevolg van wonden zal zijn, dus etterstank. Deze wellustige juffers zullen als gevangene slavinnen geslagen en mishandeld worden, in plaats van een pronkgordel, een touw, een strik, waarmede de gevangene juffers gebonden zouden worden. Het woord wordt ook vertaald door scheur, gescheurde lompen, blauwe striemen. Hunne golvende lokken zullen ten teeken van gevangenschap en slavernij worden afgesneden. Insteede van het golvend pronkgewaad zal men uit rouw een zak als treurgewaad aandoen. Het woord verbranding neme men niet van een verbrand, gebruind, gelaat, maar van het brandmerk dat men op de hand of op het hoofd der slaven brandde. Zij zullen hunne mannen verliezen door het oorlogszwaard en hunne helden, op wien ze vertrouwd hebben, zullen op het slagveld sneuvelen. In dien dag zal er algemeene rouw en droefenis zijn in de poorten van Jeruzalem en Juda. Elk der hoovaardige dochteren van Zion zal dan beroofd en berooid, eenzaam en vereenzaamd nederzitten op aarde. Zij zullen dan dus niet meer trippelen en tingelen en al lonkende de mannen zoeken te bekoren, maar als verplet de mannen beweenen die niet meer zijn, wijl gesneuveld in den krijg. Eigenlijk behoort het eerste vers van het volgend hoofdstuk nog bij dit hoofdstuk. Heel deze beschrijving van Jesaja is eene welsprekende en diep aangrijpende prediking tegen de heillooze gevolgen van het zich laten beheerschen door de mode godin.